

som jeg utværfelig anførte, at de 3 Baner af de 4, der ere anlagte i den Tid, jeg har været Minister, ere byggede efter et andet System; men jeg tror nok, at Systemet af 1873 har haft nogen Del i, at vi have haft saa mange Projekter, som vi have haft. Dette tror jeg, og jeg tror ganske vist, at Systemet af 1873 med Løfte om Statens Penge og yderligere Prioriteter i Jernbanerne har givet Anledning til megen let Spekulation, som i sin Tid var meget livlig, og at det ogsaa har haft væsentlig Del i, at der blev foresundet et saa stort Antal Projekter. Naar det ærede Medlem anførte Resultatet af Systemet af 1873 som overmaade glædeligt og ønskelig, saa vil jeg sige: Jeg kan ikke begribe, hvorledes det ærede Medlem kan have den Opfattelse af Forholdene. Allerede den Omstændighed, at de to Jernbaner, der ere anlagte efter dette System — jeg sigter herved til Randers—Grenaa Banen og Aarhus—Nyomgaard-banen, true med Tab, jeg vil ikke sige ødelæggende, men generende for de paagjældende Kontrahenter, der have påtaget sig Udøvelsen deraf, saa at det vil være overmaade haardt at tilbagevise Tanken om at komme dem til Hjælp ved Kjøb af Banen; allerede den Omstændighed synes jeg taler ikke for, at Systemet har virket heldigt. Og hvad Hærning—Silleborg Banen angaar, da tror jeg, at den ogsaa har bragt sin Koncessionshaver adskillig Skuffelse. (Lob i Jensen: Ja, Ja!) Det ærede Medlem siger ja, det ærede Medlem blander sig hele Tiden i min Tale, jeg vilde ønske, han vilde udsætte sine Udtalelser, til jeg har udtalt mig, jeg skal da med Naalmodighed høre paa, hvad han har at sige. Den Omstændighed, at disse Selskaber befunde sig i en saadan Tilstand for Dieblirket, at det er dem høist magtpaaliggende ja næsten en Nødvendighed, at der bringes dem Hjælp paa en eller anden Maade, kan, afsat fra, om Staten er forpligtet til at gjøre det eller ikke, saaledes som det ærede Medlem sagde, ikke tale til Gunst for Systemet. At Staten ikke behøver at tage Notits af deres Forlegenhed, er en anden Sag; men jeg tror ikke, at det ærede Medlem faar Ret i, at Staten kan se ligegyldigt derpaa, og denne Tilstand er Frugt af Systemet af 1873. Jeg tror ikke, at det vil lykkes det ærede Medlem at puste Liv i Systemet af 1873, jeg skal ganske rolig lade det ligge, jeg vil ikke nu spille flere Ord paa en Dm tale af dette System. Jeg tror ikke, at det kommer til Live efter den Svile, det har haft, og som jeg meget vilde ønske maatte blive forlænget.

Det ærede Medlem satte i naturlig Forbindelse med Forsvaret for Systemet af 1873 et Angreb paa Systemet af 1877. Det ærede Medlem nævnte bestandig, at man nu gaar over til Statsbygning af lokale Baner. Dette er kun betingelsesvis rigtigt, og det er mere urigtigt, end det er rigtigt. For det Første skal det bemærkes, at Statsbygning kan foretages paa forskjellig

Maade; men det betyder paa ingen Maade det, at Staten bygger uden Bederlag for alle de Egne, hvor den paatager sig at bygge. Der er allerede fordret et Bederlag i Lovforslaget. Jeg har sagt, og jeg gjentager det, at Bederlaget kan forhøjes. Jeg har for mit Vedkommende ikke Noget imod, at Bederlaget bliver forhøjet især paa saadanne Steder, hvor det maa indrømmes, at Banen nærmest har Karakter af at være en lokal Bane. Jeg ser ikke rettere, end at man maa kunne sætte disse Bederlag saa høit, at der er Betryggelse baade for Statskassen nu og ogsaa for Fremtiden lige overfor Fordringen paa flere Baner. Naar man derfor siger, at vi nu gaar over til at bygge lokale Baner for Statens Regning, saa siger jeg: det er ikke en rigtig og fuldkommen sand Fremstilling af Forholdene. Staten paatager sig Udøvelsen af Jernbanerne, men med Tilskud af den paagjældende Egn, som kan modificeres efter den større og mindre almindelige Interesse, som den paagjældende Bane som Led i den store Samferdsel har. I det Hele taget maa jeg sige, at jeg synes, at det ærede Medlems Foredrag tydede paa, at det var hans Ønske, at man skulde stoppe for Dieblirket med Jernbanebygning; han mener, at vi kunne standse for kortere eller længere Tid; jeg skal ikke gaa videre ind paa denne Betragtning af Sagen. Jeg tror vel ikke, at man skal forcere Jernbanebygning og jeg tror, at man ikke skal gjøre det netop paa en Tid, da der er anstillet Undersøgelser over, om man maatte vilde kunne finde det nyttigt at gaar over til en langt billigere Tilveiebringelse af Kommunikationsmidler, der mere eller mindre ligne vore lette Jernbaner, og som kunne være tilfredsstillende og fyldestgjørende for de lokale eller sekundære Baner. Det har aldrig været min Mening at ville forcere Jernbanebygning, og naar jeg har optaget disse 4 Baner i dette Lovforslag, saa er det, fordi jeg i det Hele i det Forslag, som jeg har forelagt her, har ønsket at holde mig saa nær som muligt til det, som var Majoritetens eller hele Udvalgets Mening i det andet Thing under denne Sags Behandling der, idet jeg idelig har tilføjet, at jeg for Tiden ikke ventede mig noget stort Resultat af dette Lovforslag, men at jeg i alt Fald ønskede ogsaa at høre dette Things Mening om denne vigtige Sag. Det er væsentlig dette, som jeg har ventet mig som Frugt af en Forhandling i dette Thing for i Nar. Skulde dette under de gunstige Forhold kunne lede til, at en eller anden Bane kunde blive udført, da vilde jeg naturligvis anse det som et betydeligt og værdifuldt Tillæg til det Resultat, som jeg har haabet at kunne udbringe af dette Lovforslag.

Der har baade igaar og i Dag og i en noget forskjellig Tone været talt en Del om Prægravation imellem de forskjellige Landsdele, igaar mere bebreidende, i Dag mere overbevisende gennem Tal. Jeg tror, at det vil være ønskeligt gennem de